

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél iven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasút-
órház megállóhely.

Budapest, VI., Frangepán-u.

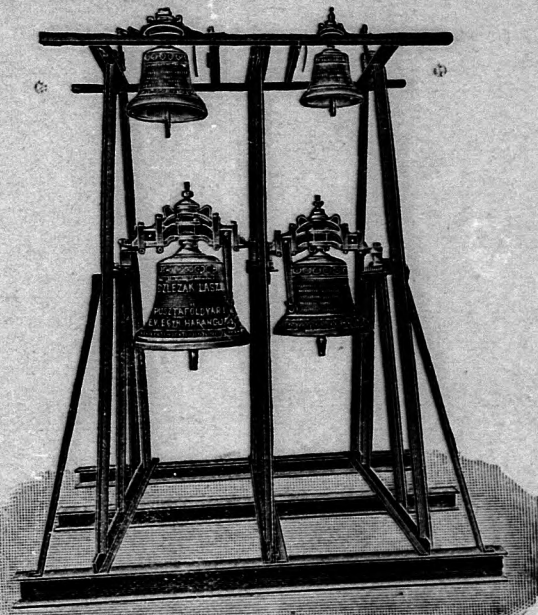
1900. évi párisi világ-
kiállításon kiténtve.

77. szám. (Saját házában)

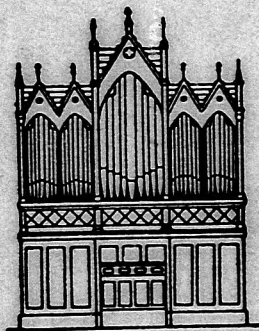
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozottatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendrei, tiszadada, zádorházi, orosházi, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségén utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174-16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kiténtve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású oszrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltebb árban teljesít. Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

KONFIRMÁCIÓRA ELŐKÉSZÍTŐ KÁTÉ

REFORMÁTUS NÖVENDEK SZÁMÁRA.

IRTA:

SZOBOSZLAI PAP ISTVÁN.

KÖZREBOCSÁTOTTA:

RÉVÉSZ BÁLINT

ÁTDOLGOZTA:

S. SZABÓ JÓZSEF.

64. kiadás. — Ára 36 fillér.

A lagytiszteletű lelkész uraknak 10 százalék engedményt és minden 10-re egy ingyen-

† † példányt adunk. † †

Kapható:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.

Löfkovits Arthur

— arás, ekszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Zsoltárok

és mindenféle

Imakönyvek

a legegyszerűbb kötésektől a legdíszesebb vászon-, bőr- és csontkötésekben nagyválasztékban, úgyszintén vallásos iratok a legolcsóbban kaphatók
:: Debreczen legrégibb könyvkereskedésében ::

CSÁTHY-nál

Debreczen, Piac-u. 8. sz.

Épen most jelent meg!

Dr. Lencz Géza: Beszédék és imák háborúi alkalmakra. III. kötet. Füzve K 5.—, kötve K 6.50.

Kapható még néhány példány a II-ik kötetből. Kötve K 6.50.

Az I-ső kötet, amennyiben lesz elegendő jelentkező, 1916 február hó elején újra kinyomul. Ára füzve K 5.—, kötve K 6.50.

Nagy-Baltazár: Konfirmációi káté: „A mi hitünk”. Ára darabonként K —.60.

Soós Károly búcsi lelkész 2-ik kötete: „Krisztus a mi életünk”. 30 közönséges egyházi beszéd. Füzve K 3.—, kötve K 5.—.

F. Varga Lajos: Imádságok templomi használatra háborús időben. (138 imádság.) Ára füzve K 4.—, kötve K 5.50.

Bodor János: Isten ígéje a háborúban. Füzve K 3.—, kötve K 4.50.

Jánosi Zoltán: Jöjjön el a te országod. Füzve K 3.—, kötve K 5.—.

Szentkirályi Károly: Isten ígéje a háborúban. Füzve K 5.30, kötve K 7.30.

Uray Sándor: Bibliai elmékedések vallásos estélyekre. Füzve K 2.—, kötve K 3.—.

Szentkirályi Károly: 4 háborús kötete K —.80, 1.—, 2.— és 2.60.

Lukácsy Imre: Imé hamar eljövök. K 1.80.

Fülöp József: Isten ígéje a világháborúban. K 3.50.

Szűcs Lajos: Négy háborús beszéd. K 1.20.

Torró Miklós: Korszerű bibliai magyarázatok. I. és II. kötet ára egyenként K 2.—.

Mindszenti Imre: Krisztus minden mindenekben. K 2.—.

Révész Imre: Dévay Biró Mátyás tanításai. K 5.—.

Dr. R. F. Merkel: A buddhizmus és az új testamentom.

Kaphatók:

HOFFMANN és KRONOVITZ

könyvkiadóhivatalában Debreczen, Piac-utca 49. sz.

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél iven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A világiak.

Levelet kaptunk, baráti bizalommal s feltöltéssel teljesebb. Sem a levélíró személye, sem a levél tartalma nem adhat okot a leggyanakodóbb természetű embernek sem bármiféle rosszakarat feltevésére. Gyöngéd szemrehányás van írva benne azért, hogy e lap ügyeinek magunkra vételével ismét szaporítottuk a közügyért vállalt máris túlságos terheinket. Figyelmeztetés arra, hogy a feladatoknak eme halmozása önmagunk iránti és tudományos kötelességeink rovására mehet. Csodálkozás azon, hogy miért kell egy, mégis csak *egyházi* lap vezetését, ezt az első renden papnak való munkát *világi* embernek vállalni, s ezzel kapcsolatban valami igen finom árnyalata a célzásnak a ne sutor... közismert jó tanácsra.

Lehet, hogy a levél írójának teljesen igaz van mindenben, ami a magunk személyét illeti. Nemcsak a túlságos megterhelhetőség meg az egyéb kötelességek háttérbe szorulása tekintetében, hanem annyiban is, hogy e lap vezetését jobban tudná más, nevezetesen valamely papi ember, teljesíteni, és hogy ez a munka nem végezhető jól az én szerény *crepida*-mon.

Am semmiképen sincs igazsága abban, ami a jóságos levélnek *elvi* része, ami tudniillik e munkára világi embernek nem kötelezett, vagy kevésbé kötelezett, alkalmatlan, vagy kevésbé alkalmas voltát illeti.

Nem arra helyezük a súlyt, hogy a Debreczeni Protestáns Lapot nem tekintjük — amint ezt külön is megmondtuk — szorosan vett egyházi lapnak. A cím alatt ott hagytuk ugyan a régi jelzést: „egyházi és iskolai heti közlöny“, — de ezzel nem akarunk többet mondani, mint annyit, hogy a lapunkat foglalkoztató kulturális kérdéseket az egyházra és az iskolára tekintettel tesszük vizsgálat tárgyává. Azt sem emlegetjük, hogy szorosan vett egyházi lapnak a szerkesztése sem szorosan egyházi feladat. Tegyük fel egy percre

— amit feltenni is lehetetlen —, hogy egy, mondjuk: merőben egyházi lapnak a szerkesztése semmiféle irodalmi, tudományos, társadalmi vonatkozással nem bír, hanem kizárólag csak az egyház szolgálata, és nézzük meg ebből a szempontból, vajjon van-e ok ennek a szolgálatnak a végzésére akár a kötelezettség, akár az alkalmaság tekintetében más megítélés alá vonni az úgynevezett világiakat, mint a lelkészeket?

Ezerszer elmondjuk, hogy a mi egyházunk az egyetemes papság elvének alapján áll. Ennek az elvnek a következtéseit levonja nemcsak az egyéni hitélet, de az egyházi feladatok végzése tekintetében is. A mi egyházunk nem ismer különbséget nemcsak papok és laikusok között, de nem különböztet a német reformátorok módjára a status ecclesiasticus, meg a status politicus és a status oeconomicus között sem. Minálunk mindenki a status ecclesiasticushoz tartozik, ha azt veszem, hogy mindenki, — az egyház minden egyes tagja — nyerhet megbízást szoros értelemben vett egyházi feladat teljesítésére.

Csak az ígehirdetés meg a sacramentumok kiszolgáltatása, e két nota ecclesiae, olyan feladat, melynek végzésére különös felhatalmazás és annak alapjául különös előképzettség kívántatik; ehhez sem azért, mintha a külön felhatalmazás külön hatalmat is adna, hanem pusztán azért, mert az egyház ezen ismertető jeleit nem lehet hozzá nem értők kockázatos vállalkozásától függővé tenni. Am a többi egyházi feladatban, a a hívek lelki életének felügyeletében úgy, mint az egyház kormányzásában, a tanításban és a szegények gondozásában egyformán képes minden egyháztág részt venni, és köteles is, hogyha elhívatik.

Sőt — úgy-e bár: magát az ígehirdetést is végezhetik — ha csak az a gyülekezeti jórendet nem veszélyeztetik — lelkészi szolgálatra fel nem nem hatalmazottak. Egyik kedves atyámfia — előtanulmányai szerint jogász, foglalkozása szerint

kereskedő, most pedig zászlós egyik színmagyar ezredünknel — írja a doberdói fennsíkról, hogy százada a különösen elzárt helyzeténél fogva, hosszabb időn át nem részesülhetett egyébként rendkívüli buzgóságú tábori lelkészük látogatásában; a katonák pedig vágytak az Isten ígéjére: hát tartottak istentiszteletet lelkész nélkül; annak rendje szerint énekeltek s azután a „jogászkereskedő zászlós úr imádkozott és prédikált nekik, úgy, ahogy otthon mint hűséges templomjáró hallotta; és a katonák lelki szomjúsága enyhületet talált. Ez a derék zászlós bizonyára nemcsak a katonái háláját érdemelte meg s nemcsak Istennek tetsző dolgot művelt, hanem az egyháznak is szolgálatot tett, holott felhatalmazás nélkül hirdette az ígét.

Azt gondolom, a református egyház minden tagjának olyanformán kell eljárni a maga helyén, mint ama doberdói zászlósnak. Amint az a rendkívüli viszonyok közt rendkívüli cselekvésre is elhatározta magát hitsorsosai lelki megnyugtatósára, Istenhez s az egyházhöz ragaszkodásuk ébrentartására, épúgy a *rendes* viszonyok közt az általunk rendszeren végezhető feladatok teljesítésére vonakodás nélkül, örömmel, készséggel vállalkoznunk kell.

Nagy félreértés azt hinni, hogy az úgynevezett világiak munkája kimerül az egyházi gyűléseken megjelenésben, a számadások megvizsgálá-

sában, az épületek jókarban tartására felügyeletben. Aki így gondolkodik, nincs tisztában a református egyházalkotmány szellemével. Elég sajnós, hogy sok gyülekezetünkben ennyit is elégnek tartanak. Elég sajnós, hogy a presbyteriumok tagjai s az egyház más világi elöljárói nem mindenütt érzik kötelezetteknek magukat egyéb munkára is. A hívek lelki gondozása terén a mostani nehéz időben gyönyörű feladatok várnának a presbiterekre, kivált a nagy egyházakban s az olyan helyeken, ahonnan a lelkészt tábori szolgálatra vitték. Súlyos fogyatkozás, ha nincsenek kitanítva tulajdonképeni feladataikra.

Annál felemelőbb azonban, hogy a magasabb egyházi alakulatok kormányzatában foglalatoskodók között számos olyan világi előkelőnk nagybecsű munkáját láthatjuk, akik nagyon is megértik feladatuk igazi mivoltát s egész odaadással szentelik magukat az egyház szolgálatának. Nem kell példákat emlegetnünk, olvasóink mindegyike magától rágondol azokra a fényes nevekre, melyeknek viselői igazán papok, sőt püspökök világi létükre.

Mi ezeknek a mestereknek tanítványai akarunk lenni. S boldogok leszünk, ha a nekünk megadott módon valamivel előbbre vihetjük forrón szeretett egyházunk ügyét.

Tárca

A debreczeni református kollégium újéve.

A beköszöntött 1916. év első napján minden magyar embernek sokszoros oka volt rá, hogy szíve érzelmeit, lelke vágyódásait és jövőre irányuló reménykedéseit Isten színe előtt alázatos buzgósággal és bizodalomteljesen föltárja. Ezért seregelték a hívők a templomokba a jelenlegi vérzúhatagos időben még nagyobb áhítattal és fokozottabb készséggel, mint ahogy a békeséges napokban azelőtt cselekedtek. Vajha a kegyelem trónja elé felszállt annyi hő fohászra és sóhajra kedvező válaszul aláhanganék a vigasztaló és boldogító Ámen!

A kegyes lélek eme megnyilatkozása mellett szintén egészen természetes és helyénvaló cselekedet az, ha az egymást kölcsönösen tisztelő, becsülő és szerető atyafiak, pályatársak, munkások, hivatalnokok, tisztviselők személyesen, vagy közvetve üdvözlik egymást és jókivánságaikat tolmácsolják újév reggelén. A kölcsönös megértés, bizodalom és szeretet ilyen nemes megnyilatkozásáról tanúskodik az az üdvözlő beszéd, melyet *dr. Kun Béla* kollégiumi igazgató a tantestületek és tisztviselők részéről intézett *dr. Baltazár Dezső* püspökünk-

hoz, aki szintén ugyanily módon válaszolt. Olvasóinkat bizonyára érdekli a kollégium életének minden mozzanata, azért is e két beszédet feljegyzésünk nyomán ezúttal közlöm. Szerk.

1. Dr. Kun Béla üdvözlő beszéde.

Főtiszteletű és méltóságos Püspök úr!

Különös kedvezése a gondviselésnek, ha szokatlanul súlyos időben, amilyen a mostani, — olyan vezérek állít, akiket a táborhoz tartozók nemcsak mások felett tisztelni, de kiválóképen szeretni is tudnak. — Nagy szerencse ez a katonáknak, mert így tudják, hogy küzködésük nem esik hiába s a jó cél elérésekor annak boldogságán felül a szeretett vezér diadalának öröme is érzik. De nagy szerencse a vezéreknek, akik nyugodtak lehetnek, hogy követőik, míg csak ki nem fogy belőlük minden erő, folyvást haladnak a cél felé, — s könnyebb szívvel viselhetik a méltatlan bántalmakat is, melyek terhének egy részét a hívek hordozzák.

A kipróbált bizalom e boldog állapotának örül a tiszántúli református egyházkerület s annak debreczeni kollégiuma, mert — bármennyire nem esik jól szemtől-szembe szépet mondanom — mint társaim szószólója köteles vagyok tolmácsolni, hogy őszintébb tisztelet és

Népünk gazdasági nevelése.

A magyar földműves szorgalmas takarékosága minden bírálaton felül áll.

Az utóbbi időben a földszerzés terén öröndetes jelenségeket láttunk, aminek üdvös hatása leginkább abban nyilvánul, hogy a falvak lakossága jólétben, s számbeli szaporodásban nagy előhaladást tett.

Mezőgazdasági téren az a helyes birtokalakulás, ha kis- és középbirtok arányosan oszlik meg. Míg a kisbirtokok a mindennapi piaci termékek, u: m. zöldségfélék, tej, méz, baromfi, sertés és eflék előteremtésére lennének hivatva, addig a középbirtokok magasabb intellektussal vezetve példaként hatnak, s a tömegfogyasztás szükségleteit állítják elő.

A kisbirtok rendszerint nem nyújt az egész évre foglalkozást a kisgazda családjának, a középbirtok van hivatva a kis existenciák számára is munkakört biztosítani, s ez így is van, mert takarmány és részes munkával, fuvarozással egy-egy intenzíven vezetett középbirtok a kisgazdát is ellátja.

A kisgazda csak a legritkább esetben rendelkezik kellő gazdasági tudással, különösen üzleti szellemmel nincs megáldva, s a földművelés terén megmarad az egyoldalú szemtermelés, s a külterjes gazdasági rendszer mellett. A kisgazda úgyszólván csak búzát, rozst, árpat és kukoricát termel, s a talajjavító hüvelyesek bab, lencse, borsó, mák külföldről vándorolnak hozzánk.

A kulturális haladás iránt kevés érzéket tanúsít s

szórakozását is helytelenül választja meg. Több érdeklődést tanúsít a kaszinók, korezmák és politikai mozgalmak iránt, mint amit elvárhatnánk különben magas intellektuális erővel megáldott népüktől. Ha alakulnak is gazdasági körök, hiányzanak a tudást terjesztő hasznos könyvek, szaklapok, önképzést elősegítő ténykedések, ehelyett üres regények, vagy napilapok olvasgatásával töltik el az időt.

Nem megvádolni kívánom ezzel a falvak életét, de a figyelmet kívánom felhívni, hogy ez a baj kellő módon orvosolva legyen.

A gazdasági egyesületek, vármegyei kulturális társaságok hivatása lenne a nép oktatása. Ezek azonban nem végezhetik azt az intenzív munkát, amit tőlük elvárunk, mert fizikailag is lehetetlen az.

A nép oktatójának kell állandóan ébren tartani a nép érdeklődését s így állandó érintkezésben kell lenni azokkal, akiket a helyes úton kíván vezetni. Nemcsak a szellemi téren kell jó példával előljárni, de gyakorlatilag is eredményt kell felmutatni, mert az elért szép és hasznos munkának van a legnagyobb vonzóereje.

Sokan abban a véleményben vannak, hogy a mi kisgazdáink a földművelés terén mindent megtesznek, ami elérhető, s megnyugvással térnek napirendre a kérdés felett. A mostani háború felnyitotta soknak a szemét, s ami eddig nem okozott érzékeny csalódást, az most kiáltóan beszél, mert a városok közönsége éhez. Nincs hús, tej, méz, zöldség és gyümölcs, s mindez azért, mert a piac ellátása egészen a kisgazdák terme-

igazabb szeretet nem lehet osztályrésze senkinek, mint aminővel mi vesszük körül Méltóságodat, törekvéseink nemes megéltőjét s hű támogatóját, — és nagyérdemű elnöktársát, ki áldást hozó főgondnoki működésének már huszadik esztendejében jár példaadó mesterként mindannyiunk előtt.

Ezért jöttünk örömmel Méltóságod elé, tisztességet tenni nemcsak magas méltóságának, hanem még inkább a személyének, mely nekünk mindenképp felett nagyrabecsült. Ezért jöttünk új év kezdetén, új tervek, új célok kitűzésének idején, biztosítani arról, hogy mi Méltóságodban igenis: a magyar protestantizmus hivatott vezetőjét látjuk, ki jóra törekvéseiben, küzdelmeiben bennünket mindig maga körül fog találni.

A debreczeni kollégiumnak régi egysége ma már nincs meg. A nagy átalakulás egy részünket kívül helyezte a régi szoros köteléken. Ám a szolgálat változása a gondolkodásmód és érzelmek változását nem okozta, — sőt azok, akik kívül estünk a régi kapcsolaton, — megszűnő a függőség látszatának feszélyező hatása — annál bátrabban, annál nagyobb elszántsággal szolgálhatjuk egyházunkat s a kollégiumot s ezek érdekében annál energikusabb hűséggel követhetjük bölcs vezéreinket.

Az új év első napján munkánkat, erőnket, készségünket a közjóra felajánlva: Isten minden áldását kívánjuk Méltóságodra s szeretett családjára.

2. dr. Baltazár Dezső püspökünk válasza.

Nagyságos Igazgató úr! Tisztelt Barátaim!

Nehéz esztendő áll mögöttünk és talán még nehezebb köszöntött reánk. A súlyos idők terhe alatt érzi az ember legjobban erőinek fogyatékát. A vezéri hely felelősségteljesége még nyilvánvalóbbá teszi gyengeségünket. A múlt esztendő súlyos feladatai között éreztük igazán, hogy milyen szükség van megértő támogatókra. S ha mélyen tisztelt szószólótok hivatkozhatott arra, hogy mily megnyugvással töltött el benneieket a mi vezérségünk, akkor én és elnöktársam öméltósága még fokozottabb erővel hangoztathatjuk, hogy a debreczeni kollégium tanárai és tisztviselői gárdájának élén vezetni és küzdeni könnyű teher és gyönyörűség iga volt. És itt nem csak a szellemerkölcsi nagy erő-kontingensre gondolok, hanem legboldogabban arra a bensőséges megértésre és szeretetre, amely bennünket veletek minden fenntartás nélkül egybeforrasztott.

Ez a tapasztalás, átérés és megállapítás eszközzi azt, hogy a most beállott új esztendő minden lehetséges

*

lésére volt utalva, s amint a háborús helyzet fokozott fogyasztással vette igénybe hazánk mezőgazdaságát, a szegénységünk kirívóan érezteti hatását.

Csak nézzünk szét kisgazdáink portáján, alig látunk gyümölcsfát, vagy ha látunk is, egy pár eper-, meggy- és élvezhetlen alma- és körteféle. Szőlőjét évről-évre elpusztítja a peronoszpóra, lisztharmit, zöltséggel pedig jóformán a beköltözött bolgár kertészek látják el a piacot. Jóságállománya is a koplaltatás és kevés gondozás folytán elsatnyul és sem a hús, sem a tejhozamra figyelmet nem fordítanak. Az állami segélyezés jóllehet kizárólag a kisgazda állattenyésztését kívánja megjavítani, nem éri el célját, mert népünk nincs kioktatva a magasabb cél érdekében, s nincs vezetője, aki felvilágosítaná, mi a teendő; nincs tejszövetkezet, amely az előállított tejtermékeket kellően értékesítené, s örök szégyen marad, hogy a sajt és vaj külföldről jön hozzánk. Mindenesetre a közönség is hibás, amely hosszú időn át nem fogyasztotta a magyar vaját, sajtot, hanem érthetetlen módon csak a külföldi cikkeket kereste, jóllehet a mi vajunk, sajtunk semmivel sem rosszabb, mint pl. a tescheni.

Régen a szövés-fonás minden falusi háznál otthont talált, ma már a selejtes cseh és morva vászonért, pamut-holmiért sok milliót dobunk ki, s a mai falusi leány, asszony azt sem tudja, hogyan kell megpergetni az orsót, hogyan kell a szövőszékkel bánni? Azelőtt a szorgalmas munkával és ügyességgel hódította meg a magyar leány a legény szívét, ma az öltözködéssel, cifrál-

kodással, sokszor — fájdalom — a kacérsággal. Vajjon jól van-e ez így?

Nem; ez így nem maradhat.

A háború sok anyagi és erkölesi tőkét tesz tönkre, s az elpusztított értékeket csakis szorgalmas és öntudatos munkával lehet pótolni.

Ennek az igazságnak minden áron érvényt kell szerezni. Ne várjuk azt, hogy ez a nép öntudatából fakadjon, mert ez túlhaladná azt a határt, amit tőlük elvárhatunk. A magasabb szellemi vezetést az erre hivatott intelligens, iskolázott elemnek kell kezdeményezni és életre kelteni.

Erre leghivatottabb a lelkész és tanító.

Erkölesi és vallási téren olyan nagy értéket képviselnek a mi papjaink és tanítóink, amit csak a legnagyobb elismeréssel jutalmazhatunk. Sokan gazdasági téren is valóságos kulturmissziót teljesítenek ma is; hiszen tekintsünk meg egy-egy községi faiskolát, vagy egy pap-tanító kertét — méhest, jóleső megelégedettség járja át lényünket. Néhol a pap kevés egyházi javadalmazású földjén valóságos kis minta gazda.

Sajnos, sokan még ma is vagy bérbeadják földjeiket, vagy, ami még rosszabb, feles gazdaságot üznek. Ezeknek a gazdasági rendszereknek megvan az a hátránya, hogy a földek termőereje elvész, s a talajzsarolás révén az egyházi vagyon nemhogy növekednék értékében, de elértéktelenedik, s káros gyom- és gaztermő területté silányul. A lelkész és tanító sokszor szegényes javadalma

próbáival, nehézségeivel, sőt veszedelmeivel is bátran nézünk szembe. Hogy a reánk váró feladatok még az eddigiéknél is súlyosabbak lesznek, azzal tisztában vagyunk. A már is ajtónkon kopogtató nagy nemzetközi és társadalmi átalakulásokban magyar hazánkra kiemelkedő szerep várakozik. A haza határain belül pedig az egészséges alakulások minden indító erejét egyesítő református egyházunkra s még jobban specializálva, tisztántúli egyházkerületünk szívére és agyára: debreczeni kollégiumunkra. A kollégium ha elveszít is egy tagozatot, vagy ha új intézmények által gyarapodik is, mindig ugyanaz marad. A magva, a lelke, hivatása és célja térben és időben mindig ugyanaz. Vezető szerepét meg kell tartania azoknak a tradícióknak az alapján, amelyekből idáig sem engedett egy jottányit sem. S hogy ezután sem fog engedni, annak biztosítékául mi: az elnökség itt állunk teljes hűségünkkel, buzgóságos odaadásunkkal.

Hitelvi alapunkat nem kell tudományosan meghatározgatni. Ott vannak szimbolikus könyveink: a II. Helvét Hitvallástétel és a Heidelbergi Káté. Nem az emberi tudományokat tiszteljük bennök, hanem elfogadjuk megtartjuk, mert tételeikben a szentírás kimetszett kristályait látjuk.

Ős kollégiumunk tradíciói közül nem engedjük ki

a szabadelvűségnek azt a szellemét sem, amely nélkül református egyházunknak a tökéletesedés tényezői között nem is lenne semmi létjoga. Minél szilárdabb valakinek a meggyőződése, minél tisztább előtte a cél s minél lelkesedőbb a hivatása s minél ideálisabbak a feladatai, annál türelmesebb a más felfogásokkal szemben. A türelmetlenség alatt mindig egyéni érdek kultusza lappang; az irigység mindig a belső meghasonlás, önmagához való bizalmatlanság s a kisebbség érzésének a jele. Szabadelvűségünket nem áldozzuk fel újabban portált hangzatos általánosságokért s azokat a tényezőket, amelyeknek hűséges fegyverbarátságát kipróbálta az idő, újabb kapcsolatokkal való kísérletezés kedvéért nem fogjuk elárulni, még ha megkorrigálni valót találunk is bennük.

A fundamentommal, amelyen állunk, az iránnyal, amelyben haladunk, az erőinkkel, amelyekkel küzdünk: tisztában vagyunk. Ismerjük régi ellenségünket is. Én az új esztendőben is nyugodtan vetem kezeimet az eke szarvára. Szeretettel kérlek benneteket, segítsetek mélyen szántani, hogy munkánk eredményeképen az utódok bőven arathassanak.

Az ünnepélyes tisztességtevést hálásan köszönöm s mindnyájatoknak boldog új esztendőt kívánok elnök-társam nevében is.

is esökken, mert elesik attól a haszontól, amit éppen ezek a területek volnának hivatva fokozni.

Előttem van egy példa. Az x-i lelkész, midőn birtokba vette mintegy 40 holdnyi birtokát, körülbelül 1200 korona jövedelmet élvezett földje után. A birtokot házi kezelésbe vette, gazdasági ismereteket szerzett, nagy buzgósággal művelte, javította földjét, s jól lehet még a talaj nincs abban az állapotban, aminőben lehetne, sikerült jövedelmét 5000 koronára fokozni, s jól eső oázisként zöldel a kisbirtok a körülötte elterülő földek között. Ha majd a növények megválasztásával, vetőmag cserével, műtrágyák alkalmazásával, állattenyésztéssel is kellő módon foglalkozni fog, mint ahogy tervbe vette, a jövedelem még fokozódni fog.

Most már, ha az illető lelkész ismereteit tanulás, szakkönyvek és szaklapok olvasásával bővíteni fogja, példaadásával s ismereteinek terjesztésével olyan miszsiót fog teljesíteni, ami nemcsak anyagi fellendülést fog eredményezni, de hazafias szempontból is mindenképpen dicséretes lesz.

Kétféle ellenvetést lehet ez ellen tenni. Az egyik az, hogy a lelkész esetleg annyira el van foglalva, hogy nem ér rá a földművelésre, hivatásának elhanyagolása nélkül. Ez leginkább a városi és sűrű lakosságú községek papjaira vonatkozik. Ilyen helyeken úgy is van elég művelődési intézmény, iskola, ami ezt a munkát van hivatva teljesíteni.

A másik akadály anyagi természetű. Ezen lehetne segíteni, mert az állam ügyis rendez be mintagazdaságokat. Ma sok községben oly nagy a bizalmatlanság, hogy nem akad vállalkozó. Rendezze be az állam a lelkészi és tanítói birtokokat mintagazdasággá. Ne kívánjuk ingyen. Az állam csak előlegezze a szükséges beruházási eszközöket, amely tulajdona marad, míg azt a haszonélvező le nem törleszti. Ne aggassa az, hogy egyik-másik helyen elvész a befektetés, hiszen másrészt olyan felvirágzásnak veti meg alapját, ami idővel bőségesen fog kamatozni.

Ennek ellenében a lelkész és tanító kezébe veszi a felnöttek oktatását, a gazdasági körök szellemi vezetését, s olyan irányt honosít meg, amelynek hatása igen jólesően fog érvényesülni erkölcsi, művelődési, vallási és hazafias téren is.

Igy lesz a lelkész és tanító igazi vezetője, gondozója a rá bízott nyájnak, s egy-egy felvirágzásnak induló község hálája fogja kísélni egész éltén át.

Az ilyen természetű akciót csak megindítani nehéz, de amint a rendes munka megindul, már könnyen megy az.

Nemzetünkre még nagy hivatás vár, a magyar lelkész és tanító apostoli munkája legyen az úttörő.

Ne engedjük, hogy népünk a helytelen vezetés híján az internationalis ferde tanokat hirdető demagógok hálójába tévedjen, sőt neveljük őket a munkára, tudásra, felvilágosodottságra és hazaszeretetre.

Szomjas Gusztáv.

Egyház

A debreczeni Diakonissza-Otthon tervei.

Megváltónkról olvassuk az evangéliomokban, hogy nemcsak tanított, hanem széjjel járt és mindennel jól cselekedett. Vigasztalt, enni adott az éhezőknek, gyógyította a betegeket s föltámasztotta a halottakat. A szegények, szenvedők és betegek ügyét szívőkön viselték első követői is, az egyház szervezésével pedig ezekről is rendszeresen gondoskodtak az igehirdetők mellé beállított diakonusok és diakonisszák által. A reformáció ezen a téren csak jó későn tudta megvalósítani az evangéliomi elvet, habár jól tudta és sok dologban szervezetenül ugyan, de példás buzgósággal gyakorolta is, hogy nem elég az evangéliom hirdetése, de a könyörület mezején ezt meg is kell valósítani. Ma már azonban ott, ahol a keresztyénség nem csupán szép tan, de áldásteljes élet, ott ottvannak a gyülekezetekben a könyörület rendszeres munkájának hivatott végzői, a diakonisszák is. E krisztusi cél megvalósítására hivatott el a debreczeni református diakonissza intézet is. A munka a mai nehéz viszonyok között is halad előre.

Előbb hadikórházat nyitott az intézet s így az itteni munkában egyesítve gyakorolta a krisztusi és hazafiúi köteleességeket. Rendkívül fontos azonban a betegápolásban való alapos kiképzést illetőleg, hogy az intézetnek saját kórháza legyen, hol a leendő diakonisszák magasztos hivatásuknak megfelelő légkörben sajátíthassák el a szükséges ismereteket. Belátta ennek fontosságát a tiszántúli egyházkerület s ezért határozta el a diakonissza intézetben egy kórháznak a fölállítását. E tervnek a megvalósítása s állandó fennmaradásának a biztosítása azonban nem könnyű dolog. De legyen bármily nehéz, ha a diakonisszáképzés úgy a gyakorlati ügyességet, mint a lelki képességet illetőleg célt akar érni s ha maga az egyház is nem csupán az evangéliomot hirdető, de azt az életben megvalósító egyház akar lenni, még ha áldozat árán is: ezt a kórházat meg kell csinálni s fenn is kell tartani. De meg ez olyan befektetés, amihez a hívő lelkek könyörülő szeretete adja a tőkét, amely töke aztán a kiképzett, szakavatott munkások buzgólkodása révén bőséges kamatot hoz a könyörület mezején.

A betegápoló diakonisszák mellett, ha megfelelő számú, még pedig, ami a legszükségesebb, puritán jellemű, és erős hitű, nem mindenféle mellékérdekek által kényszerített, de egyedül az Úrnak szolgálatát óhajtó nővendégeket kaphatna a gyülekezetekből a Diakonissza-Otthon: úgy tervbe vette a gyülekezeti diakonisszák kiképzését is. A mi speciális magyar viszonyaink között, hol egy-egy lelkész vállán néha hihetetlenül sok ezer lélek terhe van, épen ilyenekre van égető szükség. Így tudnánk aztán nyomába lépni a nagy Kálvinnak is, aki nemcsak hir-

dette az evangéliumi igazságokat, de azoknak érvényesítéséről is gondoskodott. Ezért van szükség gyülekezeti diakonisszákra, hogy az evangéliom megvalósításában a gyülekezet körében legyenek ők a lelkész szeme, füle s mindenek fölött a kéz, mely a gyülekezet érverését folyton figyeli, a kéz, mely a gyengék, a szegények között az irgalmat gyakorolja, a kéz, mellyel a lelkész akkor és odanyúl, amikor és ahová akar, ahol ő személyesen közbe nem léphet, még ha az ideje engedné is.

Ennek a célnak elérésére azonban megfelelő buzgóságú, az Úr egyházáért munkálkodni kész Fébékre van szükség. Az Otthon ezt a buzgóságot fejlesztheti, irányíthatja, alkalmas eszközzé nevelheti, de ha a belépők magokkal nem hozzák: semmivel sem pótolhatja. Istennek legyen hála, vannak ilyen buzgó lelkek. Ne engedjük hát parlagon heverni, elásni e kincseket, hanem hozzuk forgalomba. Kutassuk föl s értékesítsük Isten országa javára. Támogassák a gyülekezetek (egyesek eddig is szépen támogatták) a Diakonissza-Otthont imáikkal, adományaikkal és az Úr szolgálatára vágyó, diakonisszának való nőknek a belépésre való buzdításával, így aztán elérjük, megvalósítjuk azt a magasztos ideált, hogy közöttünk is nem csupán tanít, de széjjel is jár az Úr, hogy mindennel jól eselekedjék.

M.

Iskola

Beíratkozás az egyetemen.

450/1915—16. etsz.

A debreczeni m. kir. tudományegyetemen a rendes beíratkozások az 1915—1916. tanév II. felére január hó 7-én veszik kezdetüket s bezárólag január hó 18-ikáig tartatnak.

Akik valamely elháríthatatlan akadály miatt a fent említett határidőn belül beíratkozni nem tudnak, azok kötelesek akadályoztatásukat hitelesen igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket annak a karnak dékánjához, amelynek kebelebe magukat fölvetetni óhajtják, legkésőbb január 18-ig benyújtani.

A kari dékánok a fölvetelt február 10-éig engedélyezhetik.

Azok a hallgatók, akik február 10-éig sem volnának képesek beíratkozni, a tanulmányi-, fegyelmi- és lecke-pénz szabályzat 23. §-a értelmében indokolt s bizonyító okmányokkal felszerelt kérvényüket az egyetem Rectorához nyujtsák be, aki is a beíratkozásra február 18-áig haladékat adhat.

Az utólagos beíratkozásra vonatkozó kérvények fölött a Rector végérvényesen határoz.

A beiktatáshoz születési bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, hazai egyetemről és főiskoláról, vagy külföldi egyetemről s főiskoláról jövőknak távozási bizonyítvány, továbbá leckekönyv (lecke igazolvány), amennyiben

pedig az érettségi, vagy távozási bizonyítvány keltétől a felvétel időpontjáig hosszabb idő telt volna el, az illetékes politikai hatóságtól erkölcsi bizonyítvány is szükséges.

A jelentkezés az illető kar dékánjánál személyesen történik s erre a rectori engedéllyel iratkozók is kötelesek.

Tandíjmentesség iránti kérvények a beíratás első napjától számított 12 nap alatt, az illető kar dékáni hivatalához adandók be. Csatolandók szegénységi, illetve állami tisztviselők és tanferfiak gyermekeinél vagyontalansági bizonyítvány; továbbá a tanulmányi jóelőmenetelt igazoló hiteles okmányok.

Részletesebb tájékoztatást az egyetem tanulmányi-, fegyelmi- és leckepénz szabályzata nyujt, melyet díjtalanul ad az egyetem rectori hivatala.

Vizsgálati kedvezmény.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, abból az érdekből, hogy a magyar ifjúság a cs. és kir. hadsereg és a m. kir. honvédség tisztikarában az őt megillető helyet a jövőben teljes mértékben elfoglalhassa, 1915. évi november hó 12-én 130,645. szám alatt kelt rendeletével megengedte, hogy azoknak az 1898-ban született VI., VII. és VIII. osztályú középiskolai tanulóknak, akik a katonai akadémiák (Ludovika Akadémia, Teresianum) I. évfolyamára, valamint a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola és a m. kir. honvédhadapród-iskola III. évfolyamára felvétettek, a megkezdett középiskolai osztályról 1916 február 1-től kezdve addigi tanulmányaik alapján osztálybizonyítvány adassék ki, a VIII. osztálybeli tanulók pedig az ilyen osztálybizonyítvány alapján az 1915—16. tanév végétől kezdve érettségi vizsgálatra bocsáttassanak.

Közélet

A debreczeni civis.

A Pesti Napló december 28-iki számában „*Debreczeni iskolák*” címmel figyelemre méltó cikk jelent meg. A cikk írója jól ismeri a debreczeni állapotokat s még azok a megjegyzései is, melyeket mi aláírni nem tudnánk, mint Debreczennek és a református magyarságnak szeretetéből származók, nekünk sehogy sem lehetnek visszatetszők.

A debreczeni iskolaügyet ahoz a Szepes-pusztán fennállt szelmalomhoz hasonlítja, amelyik sárban, vályog-alapon, de a felsőrészen téglafallal és cserépfedéllel épült. Itt is hatalmas arányokban készült a tetőzet: az egyetem, a gazdasági akadémia; kitünő a felsőfalazat: a különféle középiskolák; de hol vályog, hol sár az alépítmény: nincs elég népiskola s Debreczen és Hajdu vármegye gazdálkodó közönségének Karczagra kell a fiait földműves iskolába vinni.

Szomorú igazságnak kell elismerni, hogy bizony

Debreczenben, az iskolák városában az alsóbbfokú oktatási intézetek fejlesztésére nem fordítottak elég gondot. Most is lüm a belterületen is állami tanfelügyelő, városi tisztí orvos tanügyi és egészségi okokból sürgetik az elemi iskolák számának szaporítását; határozat is van már több iskolának a felállításáról, de azon a kérdésen, hogy községi legyen-e, vagy felekezeti a város költségén állítandó emez iskolák karaktere, az égető szükségű megvalósítás folytonos halasztást szenved. Pedig tán az egyházaknak s különösen a nép művelésére támaszkodó református egyháznak is jobb lenne, ha a most tanulatlanul felnövő gyermekek bár községi iskolában szívnák magukba az ismereteket, az Isten- s emberszeretet igéit — s tán a városnak is jobb lenne, ha a kis vadócok ugyan felekezeti iskolában civilizálódnának valódi városi polgárokká.

Az is igaz, hogy a túlnyomóan mezőgazdasági foglalkozású népesség központi városában a jó gazdák nevelésére nem lehet megelégedni a különben szép munkát végző gazdasági ismétlő-iskolákkal s szinte érthetetlen, hogy nincs Debreczennek földmives iskolája. Sőt elkelne itt, a homoki szőlők hazájában, vincellér-iskola is és amint Kecskeméten, úgy Debreczennek sok területén is, lehetne kitünő gyümölcsstermelés, ha volna kertészeti szakiskolánk.

Legkevésbé sem akarunk hát ellenkezni a Pesti Napló cikkirójával mindaddig, míg az alsóbbfokú iskolák szaporítását, továbbfejlesztését sürgeti. Csakugyan, erre a tanügypolitikára van szükség ennek a becses, jófajtájú, hasznos, munkás, kötelességtudó, élelmes magyar református népnek a megtartására és emelésére.

De nem tudunk egyet érteni az ismeretlenül is nagyrabecsült cikkiró fejtegetésének azzal a részével, mely épen Debreczennek s a debreczeni civiseknek jelenlegi állapotával akarja bizonyítani, hogy *felsőbb-iskolák* magukban véve „nem tudnak feljebb emelni szellemileg egy várost”. Magát a tételt sem fogadjuk el helyesnek. Mindenki tudja, hogy például Debreczen városnak szellemileg feljebbemelésére semmi sem tett annyit, mint a kollégium s viszont ez, ha semmi egyéb kulturális intézménye nem lett volna a városnak, tehát *magában véve* is feljebb emelte volna a város szellemi színvonalát. Azt is tapasztalhatja mindenki, hogy a tudományegyetem, fennállásának eme rövid és a legsúlyosabb viszonyok közt eltöltött ideje alatt is, olyan módon hatott a város szellemi színvonalának emelésére, amínő módnak hatásosságát az alsóbbfokú oktatási intézetek sorozata sem növelhette volna.

Azonban nem tagadhatjuk el a tétel megokolásának szánt következtetések helyességét sem. Igaz, hogy ez idő szerint *német* eredetű ember a város gazdasági tanácsosa, amint hogy egyéb iránt vannak a legjava, civis — nemzetes uraimék közt is — lelkes, kemény magyar értékes, okos, áldozatkész, érdemes polgárok, akiknek elei balmazújvárosi *német* reformátusok valának.

Ám a gazdasági tanácsos eme német származása épen úgy nem bizonyítja a gazdasági akadémiának a civisekre hatástalan voltát, amint nem bizonyítja a jogakadémia eredménytelenségét a másik adat, hogy t. i. már másodízben nem debreczeni születésű ember a polgármester.

Mind a két adat elsősorban azt bizonyítja, hogy az a hirhedt debreczeni gög és elzárkózottság, amelyről az ország némely vidékein nagyon szívesen beszélnek, nem egyéb, mint „légből kapott koholmány”; hogy a debreczeni civis az érdemek megbecsülésénél nagyon is akar és tud tárgyilagos lenni s legfeljebb az olyan emberen néz könnyen keresztül, aki arravalóságának előzetes megbizonyítása nélkül akar előrekapaszkodni, de az igaz érdemeket szerzett embert készséggel emeli önmaga fölé is, legyen bár Basahalmán túlról való.

Másrészt pedig következése ez a jelenség annak, hogy a debreczeni civis *nem szívesen áll a más szolgálataiba*, még akkor sem, ha ez a más a tulajdon szeretett városa. A debreczeni civis független, önálló szeret lenni minden tekintetben, a maga házában lakni, a maga földjét művelni, a maga portékáját árulni s lefokozott helyzetnek nézni a más kenyerén élést. A Pesti Napló cikkirója egész sorát aposztrofálja a debreczeni különböző tanintézetek tanárainak, mint akiktől méltán várni lehet a város kulturális életének fellendítését. Tessék végig nézni ezt a névsort, melyet pedig nyilván a Debreczen iránti különös ragaszkodás bizonyosságát adásra tekintettel állított össze az író: alig van benne egy pár debreczeni születésű ember neve. De alig van debreczeni civis az állami hivatalokban is.

Pedig nem azért, mintha a debreczeni civis-fajta a hivatalban, vagy a tanszéken nem bírná megállani a helyet, nem is azért, mintha debreczeni születésű embernek nem akarnának méltó helyet adni a hivatalokban. Most is van debreczeni születésű városi szenátor, aki még nem töltötte be a harmincadik életévét s kiválóságának egyértelmű elismerésével emeltetett díszes állásába. Gyökeres debreczeni polgár például a pénzügyigazgató is és egyéniségének súlyával növeli állása tekintélyét. A tanárok közül is, az az egy az egyetemen s az az egynehány a középiskolákban, aki debreczeni születésű, mind egytől-egyig méltó büszkesége az intézetének.

Igazságosan nem lehet hát, a Pesti Napló jeles és jóakarató cikkirójának szavával élve „ennek a várost fenntartó fajnak a lelki leszegényedéséről” beszélni, hiszen ime a civis megállja a helyét emberül a hivatali, vagy tudományos pályán is. Azonban a debreczeni civis igazi természetrajzát nem ezekből a hivatalokban, vagy kathedrákon ülő jelesekől lehet megismerni, hanem — hogy csak egy példát említsek — inkább abból a vállalkozóból, aki elvégezvén magas iskolákat, megtanult németül, angolul, franciául s azután hazajött és felült a semmiképp sem francia illatszerrel megrakott szekérra a lőcs mellett keresztültett száldeszkára, hogy a lovát a kocsis ne tehesse tönkre, majd meg átalvett egy —

megint csak nem konzuláris megtiszteltetéssel járó — vállalatot, hogy a megrendelői pontos és becsületes kiszolgálásával gyarapíthassa a vagyonát.

En azt hiszem, emiatt nincs mit keseregni. Nem tudom, miért volna jobb, hogy ha a debreczeni civis fajta igyekeznek elárasztani a hivatalokat, nemesak ott kiváló, de arra nem alkalmas, ott dolgozni nem tudó vagy nem akaró elemekkel, a maga kiváló tulajdonságainak érvényesítésére alkalmasnak bizonyult területeket pedig átengedné nála kevésbé értékes fajtának. Szébb is, jobb is, hasznosabb is úgy ahogy van: hivatali pályára csak azok menjenek, akik ott különnek s ezzel ott is becsületet szereznek a debreczeni névnek, — azok pedig, akik nem érzik a tarsolyukban a marsall botot, igyekeznek megélni a maguk emberségéből, erősíteni függetlenségük alapját, munkálni családjuk s a magyarság szilárd jövőjét.

Ha vár feladat a P. N. cikkírója által aposztrofált tanárookra a civisek lelki világának irányításában, — felfogásom szerint ez nem abban áll, hogy „lelküeg tetterőre ébresszék, elméjében megtermékenyítsék”, hiszen lelkileg erősebb, elmében termékenyebb fajta aligha van a debreczeni civisnél. Inkább arra van szükség, hogy e lelki tetterőt s e termékeny elmét a közügy szolgálatába megnyerjük. Hogy a saját közvetlen érdeken túl a közösség távolabbi nagy érdekeire irányozzuk, a közjóért áldozatok hozásának készségére ismét elvezessük. Nem a hivatalok elfoglalására van szükség: városi és egyházi önkormányzati feladat bőven ad alkalmat, hogy a civist „régisidő hitének s fenntartó hivatásának” visszaadjuk.

E tekintetben a mi református egyházunk tehetne legtöbbet, amelyhez a civisek csaknem kivétel nélkül tartoznak. Nagy, értékes, nemzeti szempontból is kiválóan becses munka volna ez és minden jóérzékű magyarnak boldogság volna látni, hogy a civis a maga ügyének helyes, okos, becsületes ellátása mellett megint buzgólkodik a köz javáért, hogy például megindul dolgozni az egyházáért nemesak akkor, amikor szavazásról van szó. (nb.)

Tudomány

A hívők üdvbizonyossága.

(Róm. 5 1—11)

Megigazulván hit által, békességünk van Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által. A megigazulás, azaz büntől való váltság és idvezülés bizonyosságát szívünk-
jünk belsejében tapasztaljuk, ami azt jelenti, hogy a Szentlélek az ige erejével, vagyis a szentírás olvasása, hirdetése és lelki épülés céljából történő nyomozása közben azt a meggyőződést érleli meg bennünk, hogy Krisztus az Isten igazságosságának teljesen eleget tett, érettünk, minek következtében Isten kiengesztelődött

szerető Atyánk lett és minket gyermekeivé fogadott. Eszerint az előző bűnvád helyét a szelíd megnyugvás és megbékélés váltja föl szívünkben és a bünt büntető haragtól való félelem helyett összhang boldogító áldása árad szét egész lényünkön. Ebben a megújított állapotunkban, mint Krisztus megváltottai, szabadon járunk Isten szent színe elé, minthogy Ő többé nem tekintí bűneinket, hanem atyailag bánik velünk a Krisztusért, aki visszavezetett minket az Isten képének és hasonlatosságának, azaz a szentségnek és igazságnak állapotába. Sőt mi több, megigazulásunkra és Istennel való megbékélésünkre tüstént következik a megszentelődés és megdicsőülés üdvténye is.

A kegyelemben-állás a megigazult hívőnek az a szilárd és megdönthetetlen létalapja, amelyen bizvást néz szembe a test és a világ bármennemű kísértéseivel és ostromaival. Úgy érezi magát, mint aki az Isten képének és hasonlatosságának valóságos megszemélyesítőjével, Krisztussal lelki közösségben él. Általa bátorsággal járul a kegyelem trónja elé és dicsőkedik az Isten dicsőségének reménységében. Krisztus eme közbenjárása nélkül természetesen senki sem közelíthet a mennyei Atyához, viszont Krisztus közbenjárása feljogosítja a benne hívőket arra, hogy bármi ügyekben lelkiképen Isten színe előtt megjelenhetnek, előtte szükségüket, gondjaikat, vágyaikat, reménykedéseket feltehetik abban a tudatban, hogy Ő meghallgatja a hívők könyörgését. Mikor tehát az apostol a Krisztus közbenjárásának jelentőségét és áldását hirdeti, egyszersmind hallgatolagosan hiábavalónak és blasphemiának nyilvánít bármi olyas balhiedelmet, mintha az úgynevezett szentek közvetítése akármely esetben is elképzelhető volna; egyszersmind kárhoztatja azt az eljárást, mely szerint kapzsi önzők az elhalt halandók szellemeihez való folyamodás dőre elméletét az együgyű és tudatlan tömeg áztatására kieszelték és ezt a saját mammonszomjuk kielégítése érdekében gonoszul kizsákmányolják.

Dicsőkedünk a háborúságokban is, mert azok elhordozásával, eltűrésével igazolva van az a tény, hogy Krisztus nyomdokiban járunk. Az Ő földi útja szenvedések szakadatlan sorozatán át a kereszthalálig vezetett, ámde a meghalás múló jelensége az Ő dicsőségbe való visszatérésének csakis átmeneti, vagy ha úgy vesszük, kezdőpontja volt. Mi is, akik Krisztusban hiszünk, nyugodt lélekkel felvesszük s türelemmel hordozzuk az élet keresztjeit, mert ezek a mennyei boldogságunkhoz vezető pályán elkerülhetetlenek; ámde tapasztalatból tudjuk, a kijelentésből biztosítva vagyunk afelől, hogy a hitpróbák a mi javunkra vannak és lesznek és ha itt alant ebben a tekintetben hasonlatosak voltunk, akkor egykoron az örökké tartó életben is hasonlatosak leendünk a mi Urunkhoz, Krisztushoz. Az Ő benne vett keresztyéni hívő reménységünk nem szégyenül meg, sőt bizonyosan beteljesedik.

A szorongatások, viszontagságok nem lohaszt-

ják meg a keresztyén ember életkedvét, még kevésbé ingatják meg Istenben vetett hitét, mert azok rá nézve nem büntorló csapások, nem sújtoló vereségek, vagy vaktában reá zúduló átkok, megérdemelt nyomorúságok, sőt ellenkezőleg a tökéletesbedését, megjobbulását és boldogságát előkészítő, munkáló és befejeződésre segélő megannyi módok és eszközök. A háborúságok áldásos gyümölcse a békeséges türés, ebben viszont nyilvánvalóvá lesz az erkölcsi derékség, a kipróbált, megedzett jellem, amely állhatatosan, rendületlenül, híven kitart a bizodalomteljes reménység elmaradhatatlan megvalósulásáig.

Az egyedüli örök élő Isten megismerésével kapcsolatosan nyilvánul meg az ember bensejében az az érzés és az a tudat, hogy az Isten merő jóság és tiszta szeretet. Erre a tapasztalatra úgy jut el az ember, hogy a Szentlélek az Isten atyai szeretetét bőséges mértékben kitölti, mintegy beleömlészi, kiárasztja a hívő keresztyén szívébe. Ezt az üdvmozzanatot más szóval a Szentlélek velünk való közöltetésének és közösségének is nevezi az apostol, azt akarván ezzel mondani, hogy a Szentléleknek bennünk végbemenő munkája nélkül nem értenők meg azt, hogy miben határozódik az Isten szeréte és a Krisztus által irántunk tanúsított kegyelme. Amint azonban a hívő ennek a végetlen isteni szeretetnek úgy belső, mint külső nyilvánulásait valósággal tapasztalja és egyidejűleg a saját gyarló s bűnös voltát az Isten tökéletes szentségével összehasonlítja: azonnal ellenállhatatlanul sovárog a megszentelődés után, hogy méltó lehessen a szent és igaz Isten imadására. Ezt a lelki vágyódást szintén a szívünkbe kitöltött Szentlélek elégíti ki, véghezvivén a mi egész lényünknek az Isten tetszése szerint való megtisztítását, megszentelését. Mert nem lakozhatik addig bennünk az Isten szent Lelke, amíg magához méltó szállásul el nem készíti és be nem rendezi a mi parányi Énünk örök életre rendelt szellemerkölcsi valóját. Eként magasztosul fel a Szentlélek velünk való közössége folytán a mi Istenhez, mint mennyei Atyánkhoz való fiúi viszonyunk.

A hívő keresztyén ember szubjektív üdvbizonyosságának őszinte voltát abban a tapasztalati tényben szemléltette az apostol (1—5. v.), mely szerint a hívő, a Krisztus által irántunk tanúsított isteni szeretetet vándorpályafutása folyamán szívében érezi, észleli és Isten iránt vizontszeretetre, hódolatra, imádatra gerjed, egyszersmind a Szentlélek újjászülő ereje és kegyelme folytán annyira megnemesül, átalakul, megszentelődik, hogy életének minden mozzanata áldás és Isten dicsőítése. Ez a Krisztusban és Krisztussal élés ide alatt záloga az egykoron elnyerendő mennyei örök idvességnek, amely a mi reménységünk valóra válásakor osztályrészünk leend. Ezt az üdvitényt az objektív üdvbizonyosság tapasztalati adataival is megvilágítja a 6—11 versben. Abból a tényből indul ki, hogy az em-

berek közül még az igaz ember helyett is aligha halna meg valaki, ám a jó ember helyett esetleg talán csak rászánna magát valaki a halálra (7. v.). Kiegészíthető e tétel azzal, hogy az istentelen emberért, vagy az ellenségért bizonyára senki sem áldozná fel az életét. És íme Krisztus, az Ő ártatlan szenvedéseiben és kínos halálában a szeretet utólérhetetlen és bámulatos csodáját bizonyította be, mert Ő, a maga idejében, a gonoszokért és a gonoszok helyett halt meg. Ebből következik, hogy a Krisztus tökéletes elégtétele következtében a mi idvességünk objektíve bizonyos, mert α) mi vagyunk azok a bűnösök és méltatlanok, akik helyett Krisztus meghalt: tehát annyival inkább megment minket a bűn büntetésétől, nevezetesen a haláltól, amikor már megigazultunk hit által; továbbá β) a Krisztus halála a mi Isten ellen tanúsított ellenségeskedésünket megszüntette és minket megbékéltetett az Istennel: ennél fogva az Ő élete a mi tökéletes boldogságunknak kútfeje és záloga. Végül γ) minthogy békeségünk van Istennel: ezen az alapon dicsékedünk Ő benne a Krisztus által és érezzük, egyszersmind tanúbizonyosságot teszünk róla, hogy az örök élet már e földön a miénk lett.

E. J.

Halottaink

Kincs Gyula. Tanügyünknek egy kiváló, érdemes munkása hunyt el hirtelenül a múlt év utolsó estéjén: *Kincs Gyula*, a zilahi református Wesselényi-kollégium igazgatója. Életének 57-ik évében volt (1859 aug. 16-án született), erejének teljességében, mikor a reá leselkedő halál orvul elragadta. Sokat dolgozott és szülővárosában, Zilahon sokat alkotott buzgó munkásságával. Részt vett a város és a vármegye minden jelentős kulturmozgalmában, mint szervező és vezető erő. Mint tanár, majd mint 1897 óta igazgató, a Wesselényi-kollégiumot a virágzás magas fokára emelte. Új, díszes hajlékot építtetett neki, amely teljesen a modern paedagogia kívánalmait szerint van felszerelve. Hire, neve túlterjedt városán és megyéjén; személye tanügyi téren igazi tekintéllyé vált. Munkásságának nagy hasznát látta az erdélyi református egyházkerület és igazgatótanács, mely legjelesebb tagjainak egyikét vesztette el benne. Utóbb az egyetemes tanügy ibizottságban működött, mint a középiskolai tanügy nagy conceptiójú és fáradhatatlan előadója. Az Országos Református Tanáregyesületben a jegyzői tollat vitte. Ily módon széleskörű tanügyi munkásságával az egész ország református tanársága előtt szerzett magának hervadhatatlan babérokat és sikerdús működésével a hazai tanügyet halálára és elismerésre kötelezte. Annál jobban érezzük tehát mindnyájan azt a nagy csapást, mely váratlan halálával református egyházunkat és tanügyünket érte. A hazai irodalom is méltán gyászolja halálát. Huzamosabb ideig működött, mint lapszerkesztő, városának és vármegyéjének igazi javára. Megírta megyéjének, a

Wesselényi-kollégiumnak és könyvtárának történetét. Kiadott egy széles körben használt görög-pótló tankönyvet. Irt temérdek cikket, fölterjesztést, memorandumot. Folyton a munka izzó tüzeiben égett s „használni, — vala élte törekvése, jelszava“. Néhány évvel ezelőtt elveszítette ifjan, virágjában, boldog menyasszonyságában egyetlen leányát. Ez megtörte az erős férfit; fájdalmát a munkába temette. Erdemei a trónig is eljutottak s Öfelsége királyi tanácsossá nevezte ki. Még sokat vártunk tőle, de a halál elragadta. Mélyen megilletődve veszünk tőle búcsút. Neve élni fog. Emléke áldott. — Temetése Zilahon e hó 3-án óriási közönség részvételével történt. A helybeli lelkész, Kádár Géza megható oratioja után az erdélyi egyházkerület nevében Nagy Károly főjegyző búcsúztatta el, a kollégium és a tanárkar részéről Kerekes Ernő mondott búcsú beszédet, a sirnál pedig Kerekes András vallástanár imádságot. A temetésen az Orsz. Református Tanáregyesületet dr. Gulyás István képviselte, aki koszorút is helyezett a jeles férfiú ravatalára.

Jakab Albert kiskalambfalvai református lelkész, az udvarhelyi református egyházmegye tanácsbírája életének 78., lelkészkedésének 43. évében, december hó 24-én meghalt. Temetése december 27-én volt. A hű sáfár emléke legyen áldott!

Csizmadia Lajos okleveles jegyző, Csizmadia Lajos pápai theol. tanár fia 1915 szeptember hó folyamán orosz hadi fogságban a szibériai Berezovkában elhunyt. Legyen pihenése csendes az idegen hantok alatt, az Úr pedig vigasztalja meg a mérhetetlen csapás és pótolhatatlan veszteség alatt görnyedező szerető szülőket!

Papoleczy Jenő főgimn. 5. o. tanuló, Papoleczy Lajos kir. ítélőtáblabíró fia folyó hó 2-án este váratlanul meghalt. Temetése folyó hó 4-én délután 2 órakor volt, melyen a főgimnáziumunk 5—8. osztályai megjelentek. A vigasztalás Istene és Atyja emelje fel a porig sujtott szülekét kegyelme karjain!

Irodalmi szemle

Dr. Szóts Farkas, A Vallás Élete. Budapest, 1915. 243 l.

Ennek a tartalomdús és értékes munkának jelentőségét kétszeresen fokozza az a körülmény, hogy éppen ezekben a válságos időkben látott napvilágot. Korszerű szükséglet elégít ki az érdekes író a vallásnak Istenben, az emberi lélekben, a társadalomban és a történelemben megnyilatkozó élete felmutatásával, amiből megtanulhatná kiki, hogy bármintemű viszontagságok, háborúságok és viszonyok közepett egyedüli menedék a vallás révpartja, amelynél a hánykódó lelkek vigasztalást, könnyebbülést, enyhületet és megnyugovást találhatnak.

Beható elemzéssel állapítja meg az író az Isten teremtő, gondviselő, kijelentő, megváltó munkásságának tényét a természeti és szellemi világhoz s találóan

tömöríti az istenségről alkotott vallási képzetek és bölcsészeti fogalmak ismertetését, annyit és oly módon közölve, amennyit és ahogy ilyen irányú és célzatú munkában feltárni szükséges is, hasznos is. A lélektani taglalás rendén élénken bevilágít a vallásos érzékek, képességek, ethikai elvek fókuszába és szinte szemlélteti a vallás képzeleti, értelmi, érzelmi és akarati elemeinek megannyi tényezőkké történő kibontakozását. Időszerű és megszívlelésre méltó gondolatokkal és irányelvekkel bővülő a vallásnak a társadalomban érvényesülő hatásáról szóló fejtegetés, míg a befejező rész a vallástörténelem általános anyagának egészen sikerült összesítése.

Ebből a pár töredékes jelzésből is látható, hogy az ismert nevű író gondos és alapos vallásbölcsészeti és vallástörténeti tanulmányokon nyugvó, egyszersmind építő és oktató művel gazdagította hazai irodalmunkat. Miután pedig tudományos megalapozásra valló modorban tárgyal és mentes bármintemű elfogultságtól: munkáját bármely felekezeti intelligens férfi és nő érdeklődéssel, bizvást és haszonnal olvashatja. A tudóskodó meghatározások és műkifejezések helyett mindig a megfelelő, hű, jó magyaros szavakat alkalmazza, illetőleg a vonatkozó tudományos jelzéseket oly találóan magyarázza meg, hogy a laikus minden fennakadás nélkül megérti, hogy miről van szó. Amit irodalmi szempontból szívesen fogadtunk volna, és ami a munka színvonalát szintén emelte volna, az a kinyomatlanul maradt Repertorium.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság „Házi Kinestára“ maradandó értékű művel gazdagodott e kiadvány közrebecsátása által. Ez alkalmából a tudós író Dr. Szóts Farkas theologiai tanárt benső elismerés kifejezésével üdvözljük s további hasonló termékei közrebecsátására Luther eme jelszavával buzdítjuk: Perfer et obdura!

Különfélék

A mindennapi kenyér.

Polgári hatóságaink országszerte rendeletet adtak ki, amely szerint megsabták, hogy egy-egy ember mennyi kenyeret ehetik meg naponta. Ez intézkedés célja az, hogy mindenkinek biztosítva legyen a mindennapi kenyere az aratásig.

A mindennapi kenyér, amelyért napról-napra imádkozunk, amelyet a múlt aratáskor bő mértékben kezünkbe adott az Úr, ime már fogyatékan van. Testi szemünkkel előre látjuk, hogy mennyi ideig lesz elegendő az egybehordott eleség. Talán nem könyörögtünk eleget érte? Aligha; sőt valószínűleg túlsokan is voltak, akik Frenssen egyik regényének hőisével kétszer is elmondták ezt a kérést az úri imádságban. Vagy talán a nyári termést értékeltük túlsokra? Nem; az Úr keze nem rövidült meg.

Az előrelátó gondosság az aratásig tolja ki a takarékoskodás határát, ami magában véve elismerése ama felsőbb Gondviselésnek, amely szerint a tél és nyár, vetés és aratás meg nem szűnnek. Miért nem lehet ezt a mennyei gondoskodást a bőség idején kellő gazdálkodással megköszönni és miért kell ebben kétségeskednünk, amikor a szükség árnya feltűnik a láthatáron?

Az való tény, hogy legbiztosabb számításaink rommá omolhatnak viszontagságos elemi csapások alatt, viszont az Úr csodálatos módon az égből is hullat alá kenyeret választottainak, mint egykor népének negyven éven át azon a sivár pusztán, amelyen napjainkban a technika összes vívmányaival alig tud boldogulni a világ első harcos nemzete. □

Kollégiumunk újéve. A kollégium tantestületeinek tagjai és tisztviselői folyó hó első napján, a délelőtti istentisztelet befejezése után testületileg megjelentek dr. Baltazár Dezső püspök úr lakásán, hogy előtte, jókívánataik kifejezése mellett tisztelegjenek. A kollégium igazgatójának üdvözlő beszéde és püspökünknek alkalomszerű, jelentős válasza mostani Tárca rovatunkban olvasható. A tisztelegés és a fogadtatás a kölesönösen érzett őszinte tiszteletnek, benső szeretetnek és a munkatársi közösség tudatának nyilvánvaló tanúbizonysága volt. Az ez időben távollevő gróf Degenfeld József egyházkerületi és kollégiumi főgondnok úr részére kapcsolatosan tolmácsolt áldáskívánatokat szintén püspökünk fogadta és viszonzta méltó módon. Ezután az igazgatók s még néhányan látogatást tettek Kovács József debreczeni egyházi főgondnok, mint kollégiumi helyi gondnoknál is, aki dr. Kun Béla kollégiumi igazgató üdvözlő szavaira adott válaszában hangoztatta, hogy a helyi egyház és a kollégium között fennállott százados kapcsolat és rokonszenvet erősíteni és öregbíteni óhajtja.

Gróf Tisza István miniszterelnök a nemzeti munkapárt újévi testületi tisztelegése alkalmából, a párt szószólójának üdvözlő szavaira válaszul nagy hatású beszédet mondott, amelynek folyamán a külső és belső politikai helyzet minden mozzanatára kiterjedőleg körvonalozta azokat a feladatokat, melyeknek megoldása a győzelmes béke megkötése után nemzetünkre vár. Noha e mérvadó hatalmas beszédet Olvasóink mindnyájan ismerik, mindamelllett állandóbb emlékezet okáért kiemeljük belőle ezúttal is ezt a két jelentős mondatot: „Ma kezünkbe tartjuk a győzelmet.“ „Nekünk egy súlyban, hatalmában, a közbecsülésben, politikai tekintélyben megnagyobbodott magyar nemzetet kell a súlyban, tekintélyben és hatalomban megnagyobbodott monarchiában a maga szerepének betöltésére képesíteni.“ Mi úgy érezzük, hogy a miniszterelnök e beszédében az egész magyar nemzet érzelmeinek, gondolatainak és céltudatos törekvéseinek adott kifejezést.

— **Tájékoztásul** az előfizetések teljesítése körül. A ft. egyházkerület rendelkezése következtében lapunkat minden egyház címére feltétlenül küldjük. Midőn tehát

olyan előfizetési küldeményt veszünk, melyen mint feladó, a lelkész neve szerepel, ezt úgy tekintjük, hogy a lelkész az egyházon kívül a saját részére is megrendeli a lapot. Így van ez rendjén, kivált a több lelkészszel ellátott egyházakban. Ha tehát a lelkész nem kívánja a lapot külön az ő nevére is megrendelni: feladóképpen ne a saját nevét, hanem a fizetést teljesítő egyházét méltóztassék az utalvány szelvényére felírni. A *kiadóhivatal*.

Református istentisztelet orosz templomban. Vezető cikkünkben szó van egy doberdói istentiszteletéről, amelyen egy kombattáns tiszt „legátuskodott“ (Héder János 39-es zászlós). Egészen hasonló esetet olvasunk a Budapesti Hirlap-ban. Az 1-ső honvéd ágyús ezred református legénysége számára, kinnt. Oroszországtól foglalt területen, egy kis orosz falu görög templomában tartottak karácsonyi istentiszteletet; az előimát Pilisy hadnagy, az utóimát Szalay hadnagy, a prédikációt meg Gaghy Dénes főhadnagy, ismert jeles író mondta. Isten megáldja azokat, akik hozzá emelik érte sóvárgó népe szívét.

— **Tájékoztásul** a kongrua- és a korpótlék kifizetése ügyében. Az egyházkerületi pénztári hivatal a kongrua nyugtázására több félévvel előre nyugtalapokat küldött szét a járandóságra jogosult lelkészekhez. A fizeteskiegészítés összegét lapunk melléklete hozza. A gondosan kiállítandó nyugták az egyházkerületi pénztárhoz küldendők *közvetlenül*, ahonnan szintén *közvetlenül* küldetnek szét az illetmények az egyes lelkészekhez. Kivétel csak abban az esetben lesz, ha a nyugdíjtartozás (hátralék) miatt az esperesi hivatal rendelkezése következtében az egyházmegyei nyugdíjintézeti pénzközelőhöz kellett a pénzt küldeni. A *korpótléknyugtalapok* a jövő héten lesznek szétküldve közvetlenül, de a már kiállított nyugtát, mostantól kezdve, mindenkor az annak kezelésével megbízott *egyházmegyei pénztárnok úrhoz küldjék a jogosultak*, ahonnan egyszerre lesznek beküldve az összegyűjtött nyugták az egyházkerületi pénztárhoz. Az illetményeket az egyházkerületi pénztár a beküldő egyházmegyei pénztárnok úrhoz küldi ki szétosztás végett. Minden más eljárás követése csak az illetmények kiosztását fogja késleltetni.

— **A Református Segélyegylet segélye.** Lapunk múlt évi 51-ik számában közöltük a nevezett egyület segélyében részesült egyházak kimutatását a szükséges információval együtt. Ennek ellenére négy egyházmegyéből még nem érkeztek meg a nyugták a kifizetés fogantatására az egyházkerületi pénztárhoz. A pénztári hivatal ezen az úton kéri az érdekelteket a nyugták gyors beküldésére.

Hátralékköveteléseink. Hirdetési és előfizetési díjak még mindig vannak kinn úgy egyeseknél mint egyházaknál és tanintézeteknél. Miután a hátraléktartozások az új lapulajdonosokat illetik: tisztelettel kérjük hátralékosa-

inkat, hogy tartozásaikat a folyó évi előfizetési díjakkal együtt szíveskedjenek mielőbb beküldeni a kiadóhivatalhoz.

— **A hajduszoboszlói egyházból.** A hajduszoboszlói református presbiterium december 5-én tartott ülésében az 1916. évi költségvetést 84,734.02 K szükséglettel s 47.044 K 29 f fedezettel állapította meg, így fedezetlen hiányul 37,689.73 K mutatkozik, mely a 10%-os egyházi s a személyenként kivetendő adóból, valamint 7900 koronányi évi egyetemes adósegélyből nyer fedezetet. — Az egyházi alapok állása pénzügyekben 84,245.97 K, ingatlan értékekben 7,3175 K 14 f, összértékben 157,961.11 K. — Az egyház anyagi helyzete a nehéz és szomorú idők dacára évről-évre javul, aminek oka az egyházi elnökség előrelátó gondoskodásában és okszerű takarékoskodásában található. Az egyház 3100 koronát szavazott meg lelkészei, tanítói és egyházi alkalmazottainak családi pótlékként az 1916. évre, ezzel is egyházi öhajtván a drágaság szülte nehéz helyzetüket. — A december 20-án megejtett presbiter- és főgondnokválasztásokon kevés egyháztag gyakorolta szavazatát. Az egyház főgondnoka újból dr. Fekete László polgármester lett, tanítópresbiterekül a fiú- és leányiskolai igazgatók választották be, míg a választás alá került presbiteri tisztségekre az egyházközség régi presbiteri kerületbe kerültek be. Csak néhány presbiteri tisztségre választott új ember. — Említésre méltó új alapítvánnyal is gyarapodtak egyházi alapítványaink az 1915. évben. Néhai özv. Tökés Zsigmondné Kulcsár Ilona úrnő 10 ezer korona tőkepenzt hagyományozott végrendeletileg az egyházra „Szegényház-Otthon” felállítására. 20 ezer koronát és 30 ezer korona értékű házat hagyott hadba vonult Balla Lajos kereskedőre úgy, hogy ha öt év alatt haza nem kerülne, e hagyományok is az egyházi szegényotthont illetik. Balla Lajos 15 hóval ezelőtt Szemendriánál eltűnt s a legszorgosabb kutatások sem adtak felvilágosítást sorsáról. Ugyancsak 20 ezer koronát hagyományozott nevezett úrnő Balla Lajos kiskorú gyermekére, aki ha netalán 24 éves kora előtt elhalna, öröksége a szegényotthont illetend. — Ha megemlékszem még arról, hogy egyházunk 26 rendes tanítója közül (20 férfi, 6 nő) 13 rendes tanító vonult hadba, 1 tanító pedig most soroztatott be a 43–50 évesekkel, 1 helyettes tanító szintén besoroztatott s hadba vonult és hogy ezek közül a kártársak közül Veres Imre tanító, a 3. honvéd gyalogezred hőselelkű zászlósa a Karszton, Golubár-Planinán hősi halált halt, egy másik katonatanító, Jóvér Gábor nehéz, súlyos betegségben itthon halt el; Császy Károly tanító, 3 honv. gye. zászlós, a kárpáti küzdelmek hőselelkű harcosa, fagyás következtében mindkét lábát térdre felül elvesztette, Örvéni István 3. honvédgyalogezredbeli egyéves önkéntes tizedes, Domokos Sándor 39. gyalogezredbeli tanítók igen súlyosan, Tóth István hadapród-tanító könnyebben megsérültek, úgy elvégeztem krónikámat, melyből megítélhető, hogy mily mértékben vette ki a református tanítóság a nagy küzdelemből a maga részét.

— **Kimutatás a debreczeni egyház köréből az 1915. évi december 31-én.** A debreczeni református egyházban az 1915. év folyamán élve született 755 fiú és 736 leány, összesen 1491 gyermek; házasságra lépett 175 tiszta református, 81 vegyes, összesen 256 pár; meghaltak a finemből 1061-en, a nőnemből 871-en, összesen 1932-en. Attért hozzánk más egyházból 6 férfi, 6 nő, összesen 12-en; kitért tőlünk más egyházból

2 férfi, 5 nő, összesen 7-en. *Fogyás* a finemen 262, a nőnemen 106, összesen 368. A polgári házasságot kötött 167 vegyes házaspár közül egyezséget kötött javunkra 59, kárunkra 28, nem kötött egyezséget 80 pár. A lelkek száma 1915 december 31-én finemen 27,414, nőnemen 28,967, *összes lélekszám 56,381.*

Előfizetőinket tisztelettel kérjük, szíveskedjenek a lap járatására vonatkozó rendelkezésükkel a kiadóhivatalt mielőbb felkeresni. Ezt a számot még megküldjük azoknak, akik a múlt évben előfizetőink voltak, de ezután már csak azok számára küldünk lapot, akik a folyó évre is előfizetőül jelentkeznek.

A Kálvin-szövetség konferenciája. Mint múlt számunkban jeleztük, a Kálvin-szövetség folyó hó 18–21. napjain konferenciát tart. Délelőtt és délután előadások lesznek, amelyek után félórai megbeszélés következik. Minden nap áhitattal kezdődik, amelyet első napon Petri Elek, második napon dr. Kenessey Béla, harmadik napon Németh István püspökök, negyedik napon Czeglédy Sándor theol. tanár tart. Jelentkezések és tudakozódások január 13-ig B. Papp. István theol. tanárhoz (Budapest, IX. Ráday-u. 28.) intézendők.

Szerkesztői üzenetek.

S. E. Nagybánya. Súlyos tévedés. Épen nincs itt valami embarras des richesses. Sőt. Ideje tehát tollat fogni.

B. I. Bojt. Hogy nagyon kedves sorai csakugyan őszinték — (amiben nem kételkedünk) — bizonyítsa minél előbb valamely küldeményel.

Tartalom: A világiak. — Szomjas Gusztáv, Népünk gazdasági nevelése. — Tárca: A debreczeni református kollégium újéve. — Egyház: M., A debreczeni Diakonissza-Otthon tervéi. — Iskola: Beiratkozás az egyetemen. Vizsgálati kedvezmény. — Közélet: nb., A debreczeni civis. — Tudomány: E. J., A hívők üdvbizonyossága. — Halottaink. — Irodalmi szemle. — Különfélék. — Melléklet: Hivatalos Értesítő, 2. szám. — Szerkesztői üzenetek.

Pályázati hirdetés

a nyirturai református egyház II. tanítói állására. Javadalom az egyháztól 100 K és megfelelő államsegély, természetben lakás s 20 K kertvátság. Kötelessége: a presbiterium által kijelölt, ez idő szerint az I–II. vegyes osztály tanítása s leányok részére kézimunka tanítás.

Pályázhatnak okleveles tanítónők. Pályázatok 1916 január 15-ig adandók be az iskolaszéki elnöknel. Az állás febr. 1-én elfoglalandó.

Nyirtura, 1915 december 23.

Veress Károly,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
2/1916.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperési Karának s valamennyi iskolája tekintetes Igazgatóságának.

A Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrnak 1915 évi december hó 28-án 15.232. eln. sz. rendeletét, midőn tudomásulvétel és alkalmazkodás végett közlöm.

Atyafiságos szeretettel vagyok:

Debreczen, 1916 január hó 3-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

15.232/1915. eln. szám.

Hivatkozással a szedereserje levelek gyűjtése tárgyában folyó évi 8972 eln. szám alatt kibocsátott körrendeletre, felhívom az elemi (mindennapi és ismételő) népiskolák, valamint a gymnasiumok, reáliskolák, felsőkereskedelmi-, felsőbb leány-, polgári fiú- és leányiskolák, elemi iskolai tanító- és tanítóképző-intézetek vezetőit, hogy az iskolájuk tanulói által gyűjtött szedereserjeleveleket a Magyar Királyi Honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala címére Budapestre küldjék meg. Célszerű, hogy az egy helységben levő iskolák a gyűjtött szederleveleket együttesen adják föl. Amennyiben a zsákok vagy megfelelő kosarak rendelkezésre nem állnak, falécekből könnyen és olcsón megfelelő nagyságú ketrec készíthető, amely belülről tiszta rongydarabokkal vagy erős papírlémezekkel kiszögelve a szederlevelek szállítására alkalmas. Az esetleg felmerülő költségeket, ott ahol állami iskolák vannak, ezek tartoznak előlegezni. A költségek az illető törvényhatóság tanfelügyelőjének jelentendők be, aki ezekről hozzám összesítő jelentést fog tenni. A vasúti szállítás a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrral történt megállapodásom szerint a MÁV. vonalain, ugyancsak a Kassa-Oderbergi vasút magyarországi vonalain és a társaság kezelése alatt álló helyi érdekű vasútnak bármely állomásáról is díjmentesen történik. Budapest, 1915 évi december hó 28-án. *Jankovich. s. k.*

— **Kimutatás** az 1916. évi január—júniusi fél-évre utalványozott lelkeszi fizetéskiegészítésekről.

Abádszalók 240 K 33 f. Adorján 719 K 27 f. Ajak 613 K 34 f. Albis 266 K 91 f. Amacz 387 K 82 f. Anarcs 420 K 73 f. Ant 153 K 39 f. Apa 279 K 44 f. Apagy 407 K 33 f. Apátkeresztúr 608 K 42 f. Aranyosmegyes 208 K 51 f. Asztély 307 K 18 f. Atya 340 K 43 f. Árpád 134 K 31 f. Ártánd 22 K. Badaló 140 K 90 f. Balazsér 543 K 90 f. Balsa 117 K 94 f. Barabás 54 K 53 f. Barkaszó 192 K 12 f. Batiz 451 K 26 f. Bályok 224 K 57 f. Bányu 168 K 24 f. Belényes 224 K 76 f. Belényesújlak 309 K 05 f. Bene 437 K 46 f.

Benk 461 K 16 f. Bere 457 K 53 f. Beregardó 415 K 64 f. Beregdaróc 179 K 15 f. Beregdéda 390 K 38 f. Beregsom 158 K 82 f. Beregújfalú 152 K 70 f. Berettyószentmárton 404 K 81 f. Berettyószéplak 428 K 27 f. Berkesz 314 K 74 f. Besenyőd 446 K 61 f. Beszterecz 536 K 63 f. Békéscsaba 462 K 44 f. Bélzerind 402 K 93 f. Biharfelegyháza 263 K 70 f. Biharszentjános 165 korona 58 f. Biharvajda 175 K 09 f. Bilke 607 K 85 f. Borossebes 342 K 18 f. Bótrágy 57 K 64 f. Bulcsu 413 K 86 f. Bunyaszegszárd 438 K 45 f. Csaholez 280 K 83 f. Csaroda 147 K 64 f. Császló 483 K 67 f. Csenger 216 K 27 f. Csengerbagos 338 K 92 f. Csengersima 437 K 08 f. Csengerújfalú 335 K 70 f. Csepe 489 K 88 f. Csermő 417 K 07 f. Csetfalva 396 K 32 f. Csokaly 302 K 52 f. Csomaköz 232 K 23 f. Csonkapi 198 K 52 f. Csorvás 329 K 36 f. Czégénydányád 478 K 78 f. Dabolez 382 K 63 f. Dancsháza 232 K 78 f. Darnó 490 K 54 f. Darvas 273 K 64 f. Demecser 353 K 68 f. Dobra 164 K 69 f. Dolha 441 K 27 f. Domahida 502 K 49 f. Egri 413 K 92 f. Encsencs 258 korona 49 f. Eperjeske 414 K 71 f. Erdőgyarak 130 K 36 f. Élesd 201 K 48 f. Éradony 358 K 72 f. Érábrány 476 K 99 f. Érbogyoszló 173 K 64 f. Érdengeleg 469 K 86 f. Érendréd 186 K 35 f. Érkeserű 245 K 64 f. Érköbölkút 353 K 38 f. Érkörtvélyes 332 K 69 f. Érolaszi 441 K 13 f. Értarcsa 443 K 48 f. Fancsika 456 K 64 f. Fábriánháza 233 K 24 f. Feketeardó 364 K 06 f. Feketepatak 297 K 61 f. Feketetót 371 K 39 f. Felsőjózsa 126 K 14 f. Fertősalmás 262 K 65 f. Fényeslitke 167 K 51 f. Forgolány 468 K 22 f. Fornos 333 K 61 f. Fugyi 371 K 91 f. Fugyivásárhely 331 K 63 f. Füledd 268 K 68 f. Fülöpös 364 K 41 f. Fülöpösdaróc 470 K 62 f. Gáborján 205 K 30 f. Gaesály 268 K 83 f. Garbolez 547 K 60 f. Gádoros 407 K 15 f. Gálospetri 380 K 62 f. Gebe 403 K 24 f. Geese 572 K 41 f. Gelénes 211 K 18 f. Gemzse 433 K 64 f. Gencs 385 K 93 f. Geszteréd 384 korona 56 f. Géberjén 468 K 89 f. Géres 277 K 32 f. Gödényháza 484 K 25 f. Gulács 141 K 42 f. Gyorok 272 K 92 f. Györtelek 283 K 23 f. Gyulaháza 159 K 46 f. Gyulaj 272 K 81 f. Gyulavári 136 K 29 f. Gyügye 439 K 06 f. Gyüre 434 K 96 f. Hajdudorog 393 K 71 f. Halábor 486 K 96 f. Halmi 340 K 09 f. Hegyközesatár 214 K 38 f. Hegyközkovácsi 358 K 33 f. Hegyközpályi 284 K 59 f. Hegyközszáldobágy 356 K 59 f. Hegyközszentimre 121 K 80 f. Hegyközszentmiklós 154 K 55 f. Hegyközújlak 297 K 72 f. Hermánszeg 348 K 92 f. Hertelendfalva 359 K 06 f. Hete 207 K 07 f. Heteny 194 K 79 f. Hirip 265 K 09 f. Hodász 419 K 75 f. Ibrony 350 K 81 f. Ilk 436 K 44 f. Iriny 502 K 01 f. Istvándi 341 K 28 f. Izsnyéte 140 K 26 f. Jakóhodos 108 K 69 f. Jánd 206 K 31 f. Jármi 417 K 68 f.

Józsefháza 341 K 88 f. Kajdanó 537 K 62 f. Kakszentmárton 354 K 64 f. Kaplony 468 K 02 f. Karász 329 K 56 f. Kállósemjén 470 K 90 f. Kántorjánosi 161 K 11 f. Kevevára 426 K 27 f. Kék 367 K 44 f. Kékese 346 K 32 f. Nyirkéres 501 K 72 f. Kérsemjén 433 K 19 f. Királydaróc 446 K 09 f. Kisbábony 286 K 03 f. Kisbégány 291 K 82 f. Kisharangláb 373 K 35 f. Kishódos 436 K 60 f. Kisjenő 376 K 15 f. Kiskereki 152 K 94 f. Kiskoles 236 K 31 f. Kisléta 370 K 70 f. Kislónya 284 K 32 f. Kismajtény 260 K 83 f. Kismarja 219 K 57 f. Kisnamény 336 K 56 f. Kispeleske 528 K 43 f. Kisszántó 387 K 54 f. Kisszekeres 400 K 87 f. Kisvarsány 301 K 46 f. Köly 392 K 51 f. Komlódtótfalu 418 K 86 f. Komoró 472 K 87 f. Kopócsapáti 548 K 37 f. Kótaj 323 K 34 f. Kölese 389 K 42 f. Kőmörö 357 K 06 f. Körösszakál 403 K 80 f. Körösszegapáti 302 K 85 f. Krasznaszentmiklós 518 K 55 f. Kunágota 122 K 07 f. Kuncsorba 500 K 02 f. Karánsebes 500 K. Laskod 343 K 33 f. Lázári 340 K 66 f. Lorántháza 319 K 28 f. Lövépetri 447 K 40 f. Lugos 499 K 25 f. Macsola 491 K 93 f. Marosliget 476 K 78 f. Magyarhomorog 63 K 17 f. Magyarkézt 461 K 82 f. Magyarremete 426 K 09 f. Májtis 421 K 33 f. Makkosjánosi 403 K 53 f. Matoles 379 K 39 f. Mánd 524 K 21 f. Mándok 350 K 43 f. Márokpapi 414 K 17 f. Mátyus 516 K 24 f. Mezőbajj 191 K 58 f. Mezőladány 477 K 24 f. Mezőtelegd 354 K 47 f. Mezőtelki 321 K 55 f. Mehtelek 436 K 79 f. Mérék 342 K 60 f. Mieske 375 K 80 f. Mikola 166 K 95 f. Milota 323 K 96 f. Misztótfalu 396 K 15 f. Munkács 79 K 67 f. Módoscsávós 500 K. Nagyar 310 K 38 f. Nagybecskerek 67 K 80 f. Nagybégány 452 K 04 f. Nagyboeskö 789 K 80 f. Nagyborzova 470 K 99 f. Nagydobos 291 K 60 f. Nagygőcz 428 K 65 f. Nagygút 257 K 89 f. Nagyhodos 494 K 08 f. Nagykakucs 425 K 81 f. Nagykolcs 341 K 17 f. Nagymajlát 347 K 32 f. Nagymuzsaly 291 K 81 f. Nagyszántó 334 K 78 f. Nagyszekeres 415 K 70 f. Nagytarna 480 K 02 f. Nagyvarsány 373 K. Nábrád 316 K 33 f. Nemesborzova 591 K 89 f. Neveltenfalva 375 K 15 f. Nyíraesád 528 K 62 f. Nyírbogát 303 K 86 f. Nyírbogdány 416 K 90 f. Nyírgelse 539 K 41 f. Nyírkákó 496 K 86 f. Nyírlövő 512 K 32 f. Nyírmada 274 K 79 f. Nyírmártonfalva 520 K 25 f. Nyírmegyes 111 K 05 f. Nyírmihálydi 500 K 21 f. Nyírparasznya 555 K 67 f. Nyírtass 415 K 03 f. Nyírtét 346 K 02 f. Nyirtura 238 K 64 f. Nyüved 298 K 71 f. Nagylak 499 K 93 f. Ófehértó 369 K 75 f. Ombod 214 K 02 f. Ópályi 450 K 19 f. Oros 445 K 15 f. Ottomány 174 K 01 f. Óvári 155 K 22 f. Ör 359 K 43 f. Örvénd 276 K 87 f. Pankota 272 K 01 f. Panyola 109 K 78 f. Pap 422 K 01 f. Papos — K — f. Patóháza 435 K 39 f. Peibárhida 402 K 40 f. Penyige 443 K 05 f. Pettyén 387 K 46 f. Piricse 429 K 68 f. Piskolt 299 K 33 f. Pocsaj 23 K 27 f. Poklostelek 296 K 80 f. Pósalaka 428 K

80 f. Pusztadaróc 483 K 20 f. Pusztatold 302 K 24 f. Pusztajlak 443 K 86 f. Radnalippa 386 K 08 f. Rafajna-újfalva 179 K 35 f. Ramocsaháza — K — f. Rákóczi-falva 522 K 54 f. Rápolc 496 K 27 f. Resiczabánya 574 K 68 f. Rétközberenes 124 K 02 f. Révaranyos 462 K 45 f. Rohod 324 K 29 f. Rozsály — K — f. Salánk 122 K 05 f. Sarkadkeresztúr 299 K 14 f. Sándorhomok 527 K 21 f. Sáp 92 K 91 f. Sáránd 236 K 89 f. Sárköz 454 K 91 f. Sárközújfalva 564 K 06 f. Sárosoroszi 397 K 94 f. Sényő 463 K 87 f. Siter 105 K 63 f. Sonkád 133 K 71 f. Sonkolyos 473 K 42 f. Surány 485 K 46 f. Szaboles 375 K 92 f. Szabolesbáka 441 K 66 f. Szakoly 472 K 07 f. Szamosangyalos 340 K 85 f. Szamosbecs 350 K 66 f. Szamosdara 319 K 85 f. Szamosdob 292 K 03 f. Szamoskér 282 K 35 f. Szamoskóród 515 K 21 f. Szamosújfalva 427 K 48 f. Szaniszló 416 K 90 f. Szatmárudvari 408 K 21 f. Szárazberek 345 K 32 f. Szemplak 253 K 65 f. Szentjobb 396 K 62 f. Szentleányfalva 333 K 66 f. Szentpéterszeg 143 K 86 f. Szerep 147 K 34 f. Székely 404 K 64 f. Szigetfalva 428 K 41 f. Szöllősgyula 250 K 89 f. Tamáshida 322 K 46 f. Tamásvárja 386 K 53 f. Tatárfalva 447 K 18 f. Takos 344 K 01 f. Tekeháza 440 K 21 f. Tiszadony 212 K 35 f. Tiszabecs 105 K 88 f. Tiszabездé 372 K 22 f. Tiszabökény 509 K 93 f. Tiszaesécse 512 K 37 f. Tiszaeszlár 177 K 16 f. Tiszakanyár 182 K 84 f. Tiszakeresztúr 513 K 78 f. Tiszakóród 312 K 69 f. Tiszakürt 75 K 80 f. Tiszalök 212 K 50 f. Tiszamogyorós 415 K 64 f. Tiszánagyfalva 68 K 24 f. Tiszapéterfalva 505 K 21 f. Tiszapolgár 248 K 97 f. Tiszarád 479 K 53 f. Tiszaszalka 211 K 57 f. Tiszaszentmárton 375 K 05 f. Tiszaug 238 K 16 f. Tiszaújhely 562 K 50 f. Tiszaújfalva 393 K 84 f. Tiszavid 248 K 96 f. Tiszaberek 463 K 54 f. Tivadar 491 K 88 f. Tivadarfalva 478 K 67 f. Torniospálcza 294 K 94 f. Tóti 434 K 17 f. Tunyog 297 K 97 f. Turricse 439 K 68 f. Túrterebes 393 K 02 f. Tuzsér 381 K 43 f. Újfehértó 173 K 80 f. Újkenéz 485 K 36 f. Újléta 350 K 60 f. Uszka 430 K 32 f. Vaja 277 K 64 f. Vasmegyér 368 K 79 f. Vámfalu 308 K 24 f. Vámosatya 188 K 19 f. Vámosoroszi 344 K 72 f. Váncsod 238 K 02 f. Várdless 553 K 49 f. Vári 226 K 97 f. Várasfenes 342 K 07 f. Vedresábrány 594 K 65 f. Verbőcz 415 K 27 f. Vetés 245 K 52 f. Vértes 293 K 55 f. Vitka 227 K. Zápszony 156 K 70 f. Zsádány 164 K 87 f. Zsarolyán 600 K 27 f. Zsáka 78 K 26 f. — Felkérem a felsorolt egyházak nt. lelkészeit, hogy a már szétküldött s több felévre szolgáló nyugtalan felhasználásával szíveskedjenek az összeget kellően nyugtázni, a nyugtát szabályszerűen felbélyegezni, a bélyeget a már sokszor közölt módon kellően átírni s kifizetés végett közvetlenül beküldeni az egyházkerületi pénztárhoz. Debreczen, 1916 január 5. *Rózsa Sándor*, egyházkerületi pénztárnok.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legneveltebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

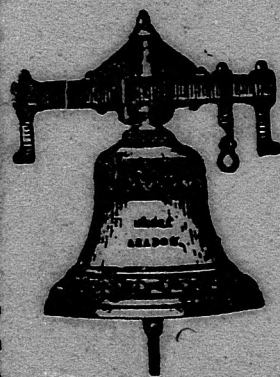
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődéje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegtakarítás éretik el. Kifűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-állványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

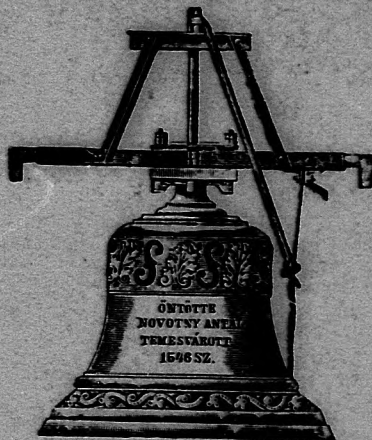
Képes árlapok és költségvetések kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmánya új modern állványasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruk. Ily szerkezetű 327 kgrs harang hangban egyenlő 467 kgrs régi modoru haranggal. Ajánlja továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyukakkal való újra szerelését és vertvas-harang állványokat. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896 orsz. kiállításán millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

Dávidházy Kálmán

könyvkötészet és dobozgyár r.-i.

Debreczen, Fűvészkert-utca 9. sz.

Készít mindennemű könyvkötészeti munkát.

Egyházak részére hivatalos könyveket,

Aranykönyveket.

Lelkészek részére Egyházi műveket,

Imakönyveket.

Kézirat tartó táblákat raktáron tart.

Jubileumi emléktárgyakat, Albumokat,

Díszpolgári okleveleket stb., stb.

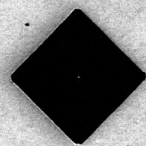
Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.600,000 korona; betétállomány 11.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Tartalékbetétek, Csekkszámlák, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. — **Saját árúraktár.**

::: Idegen pénznemek vétele és eladása. :::

Safe deposit (magán letétpénztár)

Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡ **Fiókintézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡